

SELETUSKIRI

Regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Majandus- ja kommunikatsiooniministri 10. veebruari 2009. a määruse nr 8 „Kasutajalt universaalse postiteenuse eest võetav taskukohane tasu“ muutmine” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse postiseaduse § 6¹ lõike 2 alusel. Postiseaduse § 6¹ lõike 2 järgi määrab taskukohase tasu suuruse valdkonna eest vastutav minister määrusega Konkurentsiameti ettepanekul iga universaalse postiteenuse alla kuuluva teenuse osas ühesugusena kogu riigi territooriumil.

Universaalne postiteenus (edaspidi *UPT*) on postiseaduse § 5 lõikes 2 sätestatud postiteenuste järjepidev, kvaliteetne ja taskukohase tasu eest osutamine kogu Eesti Vabariigi territooriumil õigusaktidega sätestatud alustel ja korras. Universaalse postiteenuse moodustavad järgmised riigisisised ja rahvusvahelised postiteenused: 1) kirisaadetise edastamine liht-, täht- ja väärtsaadetisena kaaluga kuni 2 kilogrammi; 2) postipaki edastamine täht- ja väärtsaadetisena kaaluga kuni 20 kilogrammi.

Määruse muutmise eelnõu on koostanud Regionaal- ja põllumajandusministeeriumi regionaalpoliitika osakonna nõunik Taavi Kurvits (625 6526, e-post: taavi.kurvits@agri.ee) ja Konkurentsiameti energia- ja taristuosakonna vanemanalüütik Kaspar Kutsar (tel 667 2510, e-post: kaspar.kutsar@konkurentsiamet.ee). Juriidilise ekspertiisi on eelnõule teinud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Elis-Ketter Mürsepp (5304 5154, e-post: elis-ketter.myrsepp@agri.ee). Eelnõu on keeleteimetanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Leeni Kohal (5698 3427, leen.kohal@agri.ee).

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõu, Euroopa Liidu õiguse rakendamise ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga. Eelnõuga muudetakse majandus- ja kommunikatsiooniministri 10. veebruari 2009. a määrust nr 8 „Kasutajalt universaalse postiteenuse eest võetav taskukohane tasu“ avaldamismärkega RT I, 06.06.2025, 4.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu punktiga 1 muudetakse UPT koosseisu kuuluvate teenuste taskukohaseid tasusid. Määruse muutmise eelnõu väljatöötamine on tingitud vajadusest muuta UPT koosseisu kuuluvate teenuste taskukohaseid tasusid. Postiseaduse kohaselt tuleb osutada UPT kogumisse kuuluvaid teenuseid taskukohase tasu eest. Viimati muutusid UPT taskukohased tasud käesoleva aasta suvel. Olenemata viimatisest hinnatõusust on UPT teenuste ressursside kulu kasv ja teenused jätkuvalt kahjumis. UPT hinnatõus on seotud miinimumpalga tõusuga ja kätte toimetamise kulude kasvuga rahvusvahelises postivõrgustikus. Käesoleva muutuse osas on arvestatud ka 2026. aasta miinimumpalga muutusest tulenevat ressursside kallinemist (prognoos 8%) ning rahvusvahelise kättetoimetamise kulude kasvu vähemalt 10%.

Postiseaduse § 6¹ lõike 2 kohaselt määrab taskukohase tasu suuruse [valdkonna eest vastutav minister](#) Konkurentsiameti ettepanekul määrusega iga universaalse postiteenuse alla kuuluva teenuse osas ühesugusena kogu riigi territooriumil. Ettepaneku koostamisel arvestas Konkurentsiamet metoodika piires ka ASi Eesti Post seisukohtadega. Eelnõus on arvestatud põhjendatud ettepanekute ulatuses nii ASi Eesti Posti kui Konkurentsiameti ettepanekutega. Eelnõu kohaselt kujuneb UPT taskukohaste tasude tõusuks keskmiselt 8%.

Eelnõu lisaga 1 tõstetakse riigisisese kirisaadetise taskukohast tasu. Eelnõu kohaselt tõusevad taskukohased tasud keskmiselt 8%. Tasud on ümardatud viie sendi täpsusega. Riigisisese kirisaadetise edastamisel väärtisaadetise kindlustusmakse eelnõu kohaselt ei muutuks.

Eelnõu lisaga 2 tõstetakse riigisisese postipaki tähtsaadetisena edastamise tasu. Eelnõu kohaselt tõusevad taskukohased tasud keskmiselt 6%. Paki- ja kaalutasu on ümardatud viie sendi täpsusega. Riigisisese postipaki edastamisel väärtisaadetisena lisandub tähtsaadetisena edastamise tasule kindlustusmakse suuruses 1% saadetise avaldatud väärtuse iga euro kohta.

Eelnõu lisaga 3 tõstetakse rahvusvahelise kirisaadetise edastamise tasu. Eelnõu kohaselt tõusevad standardkirja taskukohased tasud 11%. Maksikirja edastamise taskukohased tasud tõusevad 10%. Tasud on ümardatud viie sendi täpsusega. Rahvusvahelise kirisaadetise edastamisel väärtisaadetisena lisandub tähtsaadetisena edastamise tasule kindlustusmakse 10% saadetise avaldatud väärtuse iga euro kohta. Väärtisaadetise kindlustusmakse eelnõu kohaselt ei muutuks. Seoses Rahvusvahelise Postiliidu (UPU) tehtud muudatustega, mis jõustuvad 01.01.2026 ning piiravad tähtitud (R-algusega) saadetised üksnes dokumentidega, ei ole tähtitud maksikirja teenust enam võimalik pakkuda, kuna see võib sisaldada kaupu. Seetõttu on lisast 3 eemaldatud nimetatud teenus. AS Eesti Posti sõnul saadeti rahvusvaheliselt 2024. aastal 68 369 tähtitud maksikirja. 2025. aasta prognoosi kohaselt on maht vähenemas 16%. Saadetisi, mis sisaldavad kaupu on võimalik edastada rahvusvahelise postipaki kaudu.

Eelnõu lisas 4 muudetakse UPT koosseisu kuuluvate rahvusvaheliste postipakkide taskukohaseid tasusid. Ettepaneku kohaselt tõuseksid taskukohased tasud 10%. Tasud on ümardatud viie sendi täpsusega. Rahvusvahelise postipaki edastamisel väärtisaadetisena lisandub rahvusvahelise tähtsaadetisena edastatava postipaki tasule kindlustusmakse suuruses 10% saadetise avaldatud väärtuse iga euro kohta.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruse muutmise eelnõu on vastavuses Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2008/6/EÜ, millega muudetakse direktiivi 97/67/EÜ seoses ühenduse postiteenuste siseturu rajamise lõpuleviimisega (ELT L 52, 27.2.2008, lk 3–20).

4. Määruse mõjud

Mõjud ASile Eesti Postile

UPT taskukohaste tasude tõstmisega on võimalik vähendada UPT ebamõistlikult koormavaid kulusid olulisel määral. Määrus suurendab kaudselt UPT osutaja tulusid ka läbi lõppmaksete (välismaa UPT osutajate poolt tasutav summa välismaalt saabunud saadetiste Eestis kätte toimetamise eest) tulu tõusu, kuna need arvutatakse siseriiklike UPT tasude põhjal.

Eelnõu kohaselt suurenevad UPT osutaja tulud, mis aitavad vähendada kasvavat kahjumit lõppmaksetelt. UPT lõppmaksed arvutatakse riigisiseste UPT tasude põhjal – aluseks võetakse riigisisene D+1 kirja saatmise kulu (margi hind). Määruse muudatuse eesmärgiks on ühtlasi vähendada ka turumoonutust, mis on üles kerkinud ASi Eesti Post poolt UPT osutamise kohustusega seotud ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamisega seoses läbiviidud menetluste raames.

Mõjud tarbijatele

Konkurentsiamet leidis läbiviidud analüüsi tulemusel, et ASi Eesti Post poolt esitatud ettepaneku rakendamisel on postiteenuse kasutajatele UPT tarbimise mõistlik hinnatase tagatud.

Konkurentsiamet põhjendab oma seisukohta järgnevalt:

Postiseaduse kohaselt tuleb osutada UPT kogumisse kuuluvaid teenuseid järjepidevalt, kvaliteetselt ja taskukohase tasu eest. Viimati muutusid UPT taskukohased tasud 09.06.2025. 2026. aasta algusest muutub miinimumpalk, mis toob kaasa postikullerite, postitöötlejate, klienditeenindajate palgamuudatused ning kallineb ka saadetiste rahvusvaheline kättetoimetamine, samal ajal on vähenenud teenuste mahud. Lisaks on 2026. aastal muutumas postiseadus, mille tulemusena minnakse üle taskukohaselt tasult põhjendatud tasule. Praegune hinnatõus aitab ka lihtsustada seda üleminekut. Neil põhjustel tuleb kaaluda UPT taskukohaste tasude muutmist.

Tasude taskukohasuse hindamisel tuleb vaadelda, kui suur vajadus on Eesti elanikel UPT järele ning kui suure osa igapäevastest kulutustest moodustab UPT. Selleks tuleb teada UPT saadetiste arvu ja Eesti rahvaarvu. Kõige ajakohasem rahvaarv on Statistikaameti andmetel 01.01.2025 seisuga 1 369 285 inimest. Tabelis 1 on toodud UPT 2024. aasta tegelikud mahud teenuste kaupa ja saadetiste arv jagatuna elanike arvuga.

Kui võtta aluseks tabelist 1 toodud keskmine saadetise arv elaniku kohta selgub, et Eesti elanik kasutab UPT-d väga vähesel määral. Kui siseriiklikke kirisaadetisi postitatakse lihtsaadetisena terve aasta kohta keskmiselt ainult 0,48 kirja elaniku kohta, siis rahvusvahelisi saadetisi postitatakse keskmiselt üks kiri elaniku kohta viie aasta jooksul. Ülejäänud UPT kogumisse kuuluvate teenuste tarbimine keskmiste näitajate põhjal praktiliselt puudub. See tähendab, et UPT ei ole Eesti elaniku jaoks prioriteetne teenus ja igapäevane vajadus selle teenuse järele praktiliselt puudub.

UPT saadetiste kogused on viimastel aastatel olnud pidevas languses (2023 vs 2022 langes 17% ja 2024 vs 2023 langes 24%). See on ka mõjutanud UPT osutamise kulusid, kuna koguste vähenemisel väheneb mastaabisääst ja kasvavad ühe saadetise kohaletoimetamise kulud. Selleks, et UPT osutamine oleks jätkusuutlik ja kättesaadav igale Eesti elanikule kõrge kvaliteediga, tuleb kulude kasvu juures suurendada ka tulusid. Konkurentsiamet teeb ettepaneku UPT tasusid vastavalt muuta.

Viimati esitatud ja heaks kiidetud ettepanekus¹ kasutas Konkurentsiamet oma analüüsis Statistikaameti poolt avaldatud 2024. aasta III kvartali näitajat Eesti keskmise brutokuupalga kohta, mis oli 1959 eurot. Statistikaameti poolt avaldatud keskmine näitaja 2025. aasta II kvartali kohta on 2126 eurot. Seega on vahepealsel perioodil keskmine brutokuupalk kasvanud 8,5% $((2126 / 1959 - 1) * 100)$.

AS-i Eesti Post töötajate töötasu on otseses seoses töötasu alammääraga, mis mõjutab UPT-ga seotud kulusid. Hetkel pole veel Vabariigi Valitsuse määrusega kinnitatud 2026 aasta töötasude alammäära, kuid Vabariigi Valitsuse määruse kohaselt oli 2024. aasta töötasu alammääraks 820 eurot ja 2025. aasta töötasu alammääraks on 886 eurot. Seega oli sellel perioodil töötasualammäära kasv 8,0% $((886 / 820 - 1) * 100)$.

Tabel 1. 2024. aasta UPT saadetiste arv ja nende arv ühe elaniku kohta (tk)

	Saadetisi kokku	Saadetisi elaniku kohta
Siseriiklik teenus		
Lihtsaadetisena edastatav kirisaadetis	661 591	0,48
Ekspress-saadetisena edastatav kirisaadetis	18 945	
Tähtsaadetisena edastatav kirisaadetis	12 670	

¹ Konkurentsiameti 13.12.2024 nr 8-7/24-0206-042-7

Väärtsaadetisena edastatav kirisaadetis	5 206	
Tähtsaadetisena edastatav postipakk	10 866	
Väärtsaadetisena edastatav postipakk	25	
Rahvusvaheline teenus		
Lihtsaadetisena edastatav kirisaadetis	243 846	0,18
Tähtsaadetisena edastatav kirisaadetis	102 625	0,07
Väärtsaadetisena edastatav kirisaadetis	68	
Tähtsaadetisena edastatav postipakk	60 836	0,04
Väärtsaadetisena edastatav postipakk	40	
Kokku	1 116 718	0,82

Rahvusvahelise teenuse puhul on tabelis 1 esitatud ainult riigist väljuv maht, kuna riiki saabuva postisaadetise edastamise eest ei maksa Eesti elanik ning riiki sisenevate saadetiste edastamise tasu ei saa reguleerida Eesti UPT taskukohaste tasudega. Välisriigist saabuvate saadetiste kättetoimetamise korral on tegemist teenuse osutamisega lähteriigi UPT osutaja nimel ja tingimustel.

Taskukohase tasu tõusu korral vastavalt eeltoodud ettepanekutele, kujuneks UPT siseriiklike ja riigist väljuvate saadetiste aastaseks (periood alates muudatuse jõustumisest) müügituluks hinnanguliselt 0,7 mln eurot rohkem. Ettepanek aitab kaudselt suurendada UPT osutaja tulusid ka läbi lõppmaksete (välismaa UPT osutajate poolt tasutav summa välismaalt saabunud saadetiste Eestis kättetoimetamise eest) tulu tõusu, kuna need arvutatakse siseriiklike UPT tasude põhjal.

Eesti elaniku kulutused aastas UPT kogumi teenustele suureneksid seetõttu keskmiselt 0,51 euro võrra (0,7 mln eurot / elanike arv 1,369 mln elanikku = 0,51 eurot). UPT kulutuste keskmine tõus 0,51 eurot aastas elaniku kohta on marginaalne, ning seega teenuse kasutaja jaoks taskukohane.

Kuna UPT teenus peab olema järjepidevalt ja kvaliteetselt tagatud, siis on põhjendatud UPT tasude muutmine.

Konkurentsiamet on seisukohal, et ettepaneku rakendamisel jääb tasude taskukohasus UPT kasutajatele tagatuks ning UPT kättesaadavus tarbijate jaoks ei vähene, võrreldes kehtivate tasude kehtestamise alustega.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne riigile täiendavaid kulutusi ega tegevusi ja laeku täiendavaid tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, kuna muudatuse jõustumine ei eelda asutustelt lisategevusi. Lisaks peab AS Eesti Post oma veebilehel tasude muudatusest teada andma 30 päeva ette vastavalt postiseaduse § 27 lõike 2 alusel kehtestatud tüüptingimustele

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu koostöölastatakse Rahandusministeeriumiga eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu ning esitatakse Konkurentsiametile ja ASile Eesti Postile arvamuse avaldamiseks.